

שימוש לא אתי בתרשומת האישיית בעקבות הפינה המשפטית מאפריל 2020: "תרשומת אישית של פסיכולוג"

חנה בן-ציון

היא לאפשר למטפלים מרחב מקצועי מוגן להרהר ולהתלבט בהתרשומותיהם, מחשבותיהם ודעותיהם בניגוד למסקנותיהם המגובשות, בלי לחשוש שמא אלו תשמנה נגדם אם תועבר הרשומה למטופל.

התייחסות לתרשומת אישית של המטפל נמצאת גם בפסקי דין. כבוד השופט יוסף שפירא בפסק דין של בית המשפט המחוזי בירושלים ממאי 2012 התייחס ואמר ש"יש להגן על רישומים שתוכנם תחושותיו של המטפל ביחס למטופל, התמודדויות אישיות והתלבטויות הנוגעות בפן האישי של המטפל שהם החלקים הסובייקטיביים...", ובבג"ץ 1347/18 כתב כבוד השופט יצחק עמית: "... בתרשומות אלה, המטפלים רשמים הערכות, הרהורים והגיגים, התלבטויות וספקות, תחושות, סברות, התרשמויות אישיות וכן את כל ההתרשמויות הקליניות שהמטפל פיתח במהלך המפגש הטיפולי, בהתבסס על התנהגות המטופל או על דבריו...".

מאחר שלתרשומת האישיית יש תכליות שונות, תכניה והכללים החלים עליה שונים בהשוואה לאלה של הרשומה הפסיכולוגית. התרשומת האישיית שייכת למטפל. על המטפל לא מוטלת חובה לחשוף את תכניה. כתיבת תרשומת אישית אינה חובה, אך חשוב מאוד שהמטפל יפעיל שיקול דעת רב וחשיבה מושכלת אם הוא מחליט לכתוב אותה ולחשוב היטב מה תרשומת זו צריכה להכיל. במקרה של ספק מוטב להתייעץ עם מדריכים או עמיתים. על המטפל לא חלה חובה להעביר אותה למטופל או לאחרים, כך שהתרשומת האישיית למעשה אמורה להיות מוגנת מחשיפה.

אדגיש שתי נקודות שעלולות להכשיל את המטפל בהקשר לתרשומת האישיית:

- **יש לשקול היטב מה נרשם בתרשומת האישיית ולא לנצל את חסוניה כדי לכלול בה מרכיבים שאינם שייכים לה וחייבים להימנע ברשומה עצמה** (רייכר-עטיר, 2006; אכמון ווייל, 2007).

אומנם נראה שההבחנה בין רשומה פסיכולוגית ותרשומת אישית אמורה להיות ברורה דיה, יש מקום להקפיד ולשמור על ההבחנה בין הרישום האובייקטיבי (שברשומה הפסיכולוגית) לרישום הסובייקטיבי (שבתרשומת האישיית). דוגמה להבחנה זו: יש תכנים בתרשומת האישיית שנובעים

עו"ד ברוך אברהמי (2020) פרסם במדורו "הפינה המשפטית" בפסיכואקטואליה מאמר על "תרשומת אישית של פסיכולוג - שאלות ותשובות ככלי עזר לעבודת הפסיכולוג". בהמשך לאמור במאמרו זה, ברצוני להפנות את תשומת הלב ולהזהיר מפני שימוש לא אתי בתרשומת האישיית.

המונח "תרשומת אישית" אינו מופיע בחוק הפסיכולוגים (1977) ולא בכללי הפסיכולוגים (אתיקה מקצועית), תשנ"ב-1991. התרשומת האישיית מוזכרת לראשונה בחוק זכויות החולה, 1996, 17(א): "... תרשומת אישית של המטפל אינה חלק מהרשומה הרפואית". אין הגדרה ברורה בחוק של מהי תרשומת אישית. הגדרות התרשומת האישיית המופיעות בספרות המקצועית ובפסקי דין מתייחסות לתוכנה ובעקב לתכליותיה.

ההגדרה העדכנית ביותר נמצאת בקוד האתיקה המקצועית של הפסיכולוגים משנת 2017 בסעיף (3.14). שם מצוין ש"התרשומת האישיית היא תרשומת שמנהלים פסיכולוגים וסטודנטים לפסיכולוגיה העוסקים בהתערבויות פסיכולוגיות לצורכי הכשרה, התפתחות, מחקר ומעקב אישי שלהם על תהליך עבודתם. התרשומת האישיית היא של הפסיכולוג בלבד. בה הוא יכול לרשום הערות אישיות לעצמו, ועניינים שהוא או הלקוח לא היו רוצים שיהיו חלק מהרשומה הפסיכולוגית" (ההדגשות שלי). הגדרה זו תואמת את אמירתו של אברהמי (2015) (על דרך השלילה) שתרשומת אישית היא כל מה שאינו כלול או צריך להיות ברשומת הפסיכולוג.

רבקה רייכר-עטיר (2006) טענה שהתרשומת האישיית היא תרשומת של המטפל, המנהל אותה לצרכיו, והיא כיומנו האישי של המטפל. תכליתה האפשרית היא להוות כלי שבאמצעותו מביאים חומר להדרכה. היא גם משמשת למעקב של המטפל אחרי התפתחותו המקצועית שלו-עצמו ותייעוד בפני עצמו. כמו כן התרשומת יכולה להוות כלי לצורכי תיעוד למען פרסום המקרה או שימוש בו לצורכי מחקר, הוראה וכד'. אכמון ווייל (2007) הדגישו את תכניה של התרשומת האישיית בהשוואה לרשומה הפסיכולוגית. הם ציינו שהתרשומת האישיית כוללת רישומים בדבר רשמים סובייקטיביים של המטפל, זאת לעומת רישום נתונים אובייקטיביים ומסקנות מקצועיות המתחייבות מהם, שייכללו ברשומה הפסיכולוגית.

לדרמן ושפיר (2011) טענו שתכליתה של התרשומת האישיית

סובייקטיבית שלהם, וזו אמורה להיות חסויה. יש לזכור שבית המשפט אומנם מכיר בחשיבות התרשומת האישית, במיוחד לגבי מהות ההליך הטיפולי (ראו פסקי דין שלעיל), אך לא לעולם חוסן. יודעים אנחנו שלמרות כל האמור לעיל, לבית המשפט יש סמכות להורות על חשיפת מידע. בפקודת הראיות 1971 (50) נכתב שעל הפסיכולוג יהיה לחשוף את המידע שברשותו במקרה "שמצא בית המשפט כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש לא לגלותה".

במידה שפסיכולוג מחליט לכתוב תרשומת אישית על מנת להגן על מידע שברשותו (אם אישי או של המטופל), עליו לעשות זאת בצורה שוטפת ולא בדיעבד ולהקפיד על שמירתה בנפרד מהרשומה הפסיכולוגית. על הפסיכולוג לדעת שכל מיון וכתבייה מחדש של הרשומה הפסיכולוגית במטרה להעביר חלקים ממנה לתרשומת אישית עלולים להתפרש על ידי בית המשפט כשיבוש ראיות ופגיעה בחקר האמת. אם הפסיכולוג מחליט להבחין, בכל זאת, בין סוגי הרשומות, מומלץ לציין זאת בעת העברת הרשומה, כך שבית המשפט לא יתייחס לכך כאל חוסר תום לב מצידו של הפסיכולוג (גיל ואברהמי, 2012). חייבים להיות קווים מנחים ברורים להגדרת תוכנה של תרשומת אישית ולא לנצל את התחום האפור שבו אין עדיין הגדרות ברורות לכך על מנת שלא להעביר עובדות אמיתיות וחיוניות, לבית המשפט או למטופל או לנציגיו. אסור שהתרשומת האישית תשמש כסות לרשומה הפסיכולוגית.

אני חושבת שהצדק עם עו"ד אברהמי (2020) המציין שיש מקום להשלים זאת בחקיקה או בהליך משפטי לפסק דין הצהרתי. התרשומת האישית משמשת אומנם ככלי עזר לעבודתו של הפסיכולוג, אך על הפסיכולוג להישמר ולדאוג לכך שלא ייכשל בשימוש לא אתי בכלי זה.

מתהליך ההדרכה או ממקורות מקצועיים מוסמכים אחרים, שאמורים למצוא דרכם מהתרשומת לרשומה. לדוגמה, בגיבוש אבחנה או תוכנית טיפולית לא יפורט הדיון בין המדריך למודרך, אלא פירוט הדיון יישאר בתרשומת האישית. ברשומה יצוין קיומן של ההדרכה וההתייעצות, יוזכרו החלופות שנשקלו, ותובא ההחלטה בדבר האבחנה או התוכנית הטיפולית. לעומת זאת, על מנת לפתור סוגיה זו עלה הרעיון של "רישום כפול". אכמון ווייל העלו את החשש להתפתחות תהליכים של רישום כפול, כלומר תיק "ציבורי" פתוח למטופל ותיק "פרטי" שמור למטפל. ישנה בעיה אתית בכך ש"למטופל יש גישה לתיק הציבורי" שהולך ומתרוקן מתוכן, ומאחורי גבו מתנהל לכאורה תיק 'סודי' מלא וגדוש עוד יותר" (אכמון ווייל, 2007, עמ' 219).

בכל מקרה יש לשקול היטב מה נכנס לתרשומת אישית ולא לנצל את סודיותה כדי לכלול בה מרכיבים שאינם שייכים לה ומקומם ברשימה עצמה.

• **יש להקפיד על כך שפסיכולוגים לא ינצלו את התרשומות האישיות כאלטרנטיבה לרשומות הפורמליות עקב רשלנות או התחמקות משקיפות או בקרה.**

רייכר-עתי (2006) כתבה במפורש: "בקשות הבאות מערכאות משפטיות לעיון בתרשומת אישית עולות כשהמטפלים מתרשלים בביצוע הרשומה הפסיכולוגית הנדרשת. הם עצמם מפנים לתרשומת האישית וטוענים שהחומר המבוקש נמצא בה. הפנייתם, שעל פי רוב באה כנימוק מדוע לא למסור רשומה שכנראה לא קיימת, אינה מגינה עליהם ולא על מטופליהם. היא מעידה בעיקר על בורות מקצועית ביחס לניהול רשומה פסיכולוגית בכלל ולהבחנה שבין הרשומה הפסיכולוגית והתרשומת האישית בפרט". פסיכולוגים עלולים להעדיף כתיבת רשומות פסיכולוגיות מצומצמות ודלות בתוכן בטיעון שבמקביל יש בידם תרשומת אישית רחבה הכוללת התרשומות

מקורות

1. אברהמי, ב' (2015). החיסיון הפסיכולוגי מה שנתר ממנו והיכן בכל זאת ישמור הפסיכולוג תרשומות אישיות. פסיכואקטואליה, אפריל, 53-56.
2. אברהמי, ב' (2020). תרשומת אישית של פסיכולוג-שאלות ותשובות ככלי עזר לעבודת הפסיכולוג. פסיכואקטואליה, אפריל, 64-66.
3. אכמון ו' ווייל, ג' (2007). הרשומה הרפואית, מידע קליני, שמירתו והפצתו. בתוך ג' שפיר ו' אכמון וג' וייל (עורכים) סוגיות אתיות במקצועות הטיפול והייעוץ הנפשי (פרק 11). הוצאת מגנס.
4. גיל, צ ואברהמי, ב' (2012). הרשומה הפסיכולוגית בבית המשפט בהליך אזרחי, או: של מי הרשומה הזו? רפואה ומשפט 45, 61-76.
5. לדרמן, ש' ושפיר, ג' (2011). ניהול רישום כפול בפסיכותרפיה פסיכודינמית: הגנה נוספת לפרטיותו של המטופל בהקשר של הטיפול הנפשי. רפואה ומשפט 43, 84-96.
6. פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.
7. קוד האתיקה המקצועית של הפסיכולוגים בישראל (2017). הסתדרות הפסיכולוגים בישראל. אתר הסתדרות הפסיכולוגים בישראל.
8. רייכר-עתי, ר' (2006). הרשומה הפסיכולוגית: כללים, תכליות והנחיות. פסיכואקטואליה, אוקטובר, 40-47.
9. רייכר-עתי, ר' (2013). המטופל והתיעוד - רשומה פסיכולוגית ותרשומת אישית. פסיכולוגיה עברית.

במיוחד בימים אלה. אבחון מקצועי גם מרחוק.

אבחון מקצועי בעידן דיגיטלי

מערכת PTech מאפשרת העברה אונליין של האבחונים השונים מבית סייקט. אפשר להעביר את האבחון על המחשב במרפאה או לשלוח קישור במייל ללא צורך בטפסים. התוצאות יתקבלו מיד בחשבון האישי שלכם במערכת.

אבחונים זמינים בשפה הערבית -
להעברה מלאה או ציינון

אבחונים להעברה מלאה אונליין -
העבירו ישירות למשיב במרפאה או במייל

מחשבוני - ציינו אונליין
אבחונים שהועברו ידנית

תשלום לפי שימוש

- העברת אבחון: ₪ 12-25
- העברת MMPI-2: ₪ 22-100
- ניתוח באמצעות מחשבון: ₪ 8

מערכת ה-PTech מאובטחת באמצעים מתקדמים להגנה על הפרטיות ולעמידה בתקנות.

צרו איתנו קשר להרשמה וקבלת חשבון דמו חינם: 02-6435360
www.ptech.co.il או באתר: custserv@psychtech.co.il